AUT, L, 2012, p. 177-183

STRĂMOŞII VODEVILULUI ŞI PROMOTORII CARUSELULUI ZEN

Andrei MOCUŢA
(Universitatea de Vest din Timişoara)

The Forbears of Vaudeville and Promoters of the Zen Carousel
The present paper explores the geographical, ethnic and social background of one of America's most popular writers: Jerome David Salinger. Despite his popularity, he was not the most prolific American writer. Salinger published one novel and several short stories collections between 1948 and 1965. Because of his insistence on protecting his privacy, there is not much personal information available on him afterwards. This is one of the reasons why critics and editors tend to create false myths and profiteer from Salinger's genuine talent. What is most intriguing about his writings is that some of the readers consider them funny, others – the saddest ever written. Salinger's teasing his readers is, perhaps, the secret of his huge popularity. Because he is, in terms of his style, as unfathomable as the Sphinx and the picture of Mona Lisa, no critic has managed so far to accurately depict the inner message of his stories: is it one of hope or is it one of sorrow? Neither, nor. Above all, Salinger is the biggest liar in the book and the "cock-and-bull" stories that his characters must perform are "the jokes that hide the suffering", the suffering of a young talented writer whose story will be revealed in the following lines.

Keywords: *Salinger family, converging points, Jewish and Irish origins, self-reference, spiritual character, Zen Buddhism and Mystical Catholicism*

Încă de la începuturi, neamul Salingerilor s-a regăsit în diferite puncte de convergenţă. Mai precis, începând cu anul 1831, satul Sudargas, un shtetl evreiesc de la graniţa polono-lituaniană, atestă primele mărturii ale existenţei familiei Salinger. Hyman Joseph Salinger nu a zăbovit prea mult în Sudargas şi, mânat de ambiţie, o trăsătură comună a neamului său, a căutat un loc mai prosper, visând să îşi găsească jumătatea într-o familie avută. A întâlnit-o în oraşul lituanian Taurage, unde a şi rămas toată viaţa, stingându-se cu doar nouă ani înaintea naşterii strănepotului, nimeni altul decât Jerome David. J. D., la rândul său, l-a imortalizat în scris, cititorii atenţi recunoscându-l pe străbunic în pielea lui Zozo, „faimosul clovn, evreu polonez, care până la sfârşitul vieţii avea pasiunea de a se arunca de la mari înălţimi în butoaie cu apă" (Salinger 2002: 137).

Adevărata aventură a familiei Salinger începe abia în 1881, an al foametei, când Simon F. Salinger, fiul lui Hyman Joseph, îşi părăseşte familia şi fuge în Statele Unite. Destinele se intersectează şi întâlneşte o imigrantă lituaniancă, Fannie Copland, pe care o ia de soţie şi se stabilesc la Ohio. Fannie îi oferă cinci copii, al doilea dintre ei Solomon, nimeni altul decât tatăl lui Jerome David. Spre deosebire de Hyman Joseph, Simon apucă să îşi cunoască nepotul, căruia îi va transmite longevitatea. Simon se stinge în 1960, la foarte puţin timp după ce împlineşte suta de ani, în timp ce J. D. trăieşte la rândul lui nouăzeci şi unu de ani. Nici Simon nu scapă de lupa satirică a nepotului, cititorii romanului *De veghe în lanul de secară* îl vor recunoaşte în bunicul emblematic al lui Holden Caulfield, care citeşte cu voce tare semnele de circulaţie când merge cu autobuzul.

Prin clovnul Zozo şi bunicul lui Holden, înţelegem de ce Jerome David alege amestecul de origini evreieşti şi irlandeze atunci când începe să scrie saga familiei Glass. Tradiţia implicării acestei familii numeroase în teatrul radiofonic nu e lucru întâmplător. Predecesorii lor, atât cei irlandezi, cât şi cei evrei, au fost maeştrii în arta vodevilului, prin reprezentaţiile pe care le dădeau în spectacolele de stradă şi prin varieteurile de circ. Fără îndoială, talentul actoricesc de care dau dovadă, fără excepţie, fraţii şi surorile Glass sunt rezultatul fundalului lor etnic.

De asemenea, predilecţia lui Seymour pentru diversele forme de misticism şi ezoterism, de la practica meditaţiei transcendentale, la vorbitul în parabole şi la scrierea de haiku-uri, îşi

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)

trage seva din sângele lui semitic. Jerome David a dezvoltat o afinitate pentru aceste grupuri etnice nu numai datorită propriilor rădăcini, ci mai degrabă fiindcă evreii şi irlandezii sunt văzuţi ca principali deţinători ai poeziei autentice şi profeţiei din tradiţia iudeo-creştină (Bloom 2011: 10).

Originile evreieşti ale familiei Salinger se diluează puţin atunci când Solomon se căsătoreşte cu Marie Jillich, o americancă din Iowa. Mai întâi Doris, apoi la şase ani distanţă Jerome David (alintat Sonny), întregesc arborele genealogic al familiei Salinger. Naşterea lui Sonny e una simbolică pentru Marie, ea alegând atunci să îmbrăţişeze iudaismul şi să schimbe numele în Miriam, după sora lui Moise. La fel, personajele lui Salinger provin din fundaluri asemănătoare, familiile Glass şi Tannenbaum de mai târziu sunt recunoscute pentru moştenirea lor jumătate creştină, jumătate evreiască. Tatăl lui Holden Caulfield a fost şi el cândva catolic, dar s-a lăsat.

În paragraful introductiv din romanul *De veghe în lanul de secară*, Holden refuză să vorbească despre trecutul părinţilor, care „ar face două hemoragii de persoană dacă povestesc ceva intim despre ei. Sunt sensibili la aşa ceva, mai ales tata. Cumsecade cât cuprinde şi alea-alea, nu zic nu, dar şi sensibiloşi ca naiba.” (Salinger 2005: 5). Atitudinea evazivă a lui Holden e preluată direct din comportamentul părinţilor lui Salinger. Solomon şi Miriam rareori discutau cu copiii lor despre trecut şi această atitudine a generat o atmosferă de secretomanie, transformându-i pe Sonny şi Doris în persoane extrem de retrase. Această atitudine îl va marca pe Jerome David pentru tot restul vieţii, el trecând prin diverse stadii ale secretomaniei, până la izolarea totală.

Chiar dacă nu s-a înţeles niciodată cu tatăl lui tocmai din lipsa atenţiei primite, atitudinea austeră şi neafectivă a lui Solomon îi este indusă atunci când va avea la rândul lui copii. În schimb, a fost copleşit de iubirea lui Miriam, drept care i-a şi dedicat romanul de debut. În ciuda faptului că nu reuşea să îi transmită fiului bunele sale intenţii, Solomon s-a zbătut să-i asigure un viitor stabil şi o educaţie pe măsură. De-a lungul relaţiei lor zbuciumate, a făcut totuşi un gest demn de un tată adevărat. Anii ´30 n-au fost deloc favorabili evreilor de pretutindeni, cu precădere în Statele Unite. Mulţi americani puneau prăbuşirea economică în cârca bancherilor lacomi, marginalizând evreii la toate nivelurile posibile. Educaţia nu făcea nici ea excepţie.

Atunci când Sonny a avut interviul de admitere la Academia Militară din Valley Forge, Solomon a realizat că o eventuală prezenţă a lui acolo ar fi periclitat şansele fiului. Chiar dacă ţinea de mândria lui şi ar fi putut fi condamnat de semenii lui că îşi neagă religia, a trimis-o pe Miriam să-l însoţească pe tânăr. Astfel, nicio altă dovadă de iubire pentru fiul lui nu a fost mai grăitoare decât *absenţa* lui din acea zi. Drept recompensă, băiatul a fost admis.

Deoarece mama lui l-a înţeles mereu şi a crezut în talentul lui până la capăt, Jerome avea pretenţia aceleiaşi atitudini şi din partea străinilor, iar atunci când nu o primea devenea extrem de caustic şi nerăbdător. De aceea, mulţi cadeţi de la Valley Forge nu îi tolerau „atitudinea snoabă de new yorkez”. Singur şi fără sprijinul mamei, s-a refugiat în sarcasm şi detaşare de ceilalţi, atitudine care nu l-a făcut prea popular acolo. L-a făcut, în schimb, în scris. Unele voci susţin că Valley Forge a fost mediul care avea să inspire romanul lui publicat aproape douăzeci de ani mai târziu (Slawensky 2010: 12).

Astfel că Academia Militară era echivalentul şcolii pregătitoare Pencey, iar colonelul Baker îi ţine locul domnului Thurmer, directorul lui Pencey, ambii culegători de fonduri foarte avizi. Lungile după-amiezi la ceai la instructorul de limba engleză l-au inspirat pe profesorul lui Holden, Spencer. Colegul de cameră al lui Holden a fost iniţial un cadet în carne şi oase, pe nume tot Ackley. La multă vreme după publicarea romanului, cel mai bun prieten al lui Ackley a negat vehement că acesta ar fi avut în vreun fel comportamentul personajului. În ultimul rând, legenda studentului care a sărit pe geam la Pencey a fost coroborată de un eveniment asemănător la Valley Forge, puţin înaintea înrolării lui Salinger.

După doar un an, renunţă să mai continue studiile la Universitatea din New York, motivând că l-a plictisit suficient de mult excesul de disciplină de care a avut parte în cei doi ani absolviţi la Valley Forge. Aici intervine un prim episod important. Doreşte să ia contact cu

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)

ţinuturile natale ale familiei sale îndepărtate şi, trimis de tatăl său ca translator pentru partenerul său de afaceri şi exportator de şuncă, Oskar Robinson, face cunoştinţă pentru prima dată cu originile poloneze ancestrale. Împătimit de jocurile de noroc din cazinouri, lui Robinson îi cedează inima tocmai când câştigă potul cel mare, astfel că îi revine lui Salinger datoria de a continua afacerea cu şuncă. E obligat să experimenteze munca de jos din abator, măcelărind dimineaţă de dimineaţă porci meniţi să ajungă în conserve de picnic în supermaketurile americane.

Chiar dacă pentru el a fost o experienţă descurajantă (văzută oarecum ca o pedeapsă fiindcă nu a terminat studiile), oraşul polonez Bydgozcz e foarte mândru de contactul cu Salinger. Se intenţionează onorarea scriitorului printr-un festival anual şi plasarea unei statui în locul unde a muncit în 1937, astăzi un mare centru comercial. Conform ziarelor locale, un model iniţial al statuii a fost deja ales în 2009, reprezentându-l pe Salinger într-un lan de secară. (Slawensky 2010: 17)

Eşecul din Polonia îl motivează pe tânărul Jerome David să se înscrie pentru a doua oară la facultate, de data aceasta la Universitatea din Columbia. Aici urmează un curs de proză scurtă ţinut de Whitt Burnett, redactorul revistei *Story*. Relaţia se va dovedi crucială pentru viitorul lui Salinger. Impresionat de talentul „tânărului din ultimul rând", Burnett îi publică în premieră în revista *Story* o nuvelă, intitulată *Tinerii* (*The Young Folks*). Totuşi, el nu îl răsfaţă şi-l obligă să muncească pentru atingerea propriului succes. La sugestia lui, Salinger începe să scrie două feluri de proză, una comercială şi alta care îndeamnă cititorul la introspecţie. Era un compromis obligatoriu dacă dorea să rămână în lumina reflectoarelor şi să aibă propria satisfacţie în acelaşi timp.

Adesea recunoscut pentru atitudinea autoironică, publică în 1941 povestirea *Inima unei poveşti frânte* (*The Heart of a Broken Story*), care nu este nici mai mult, nici mai puţin decât o tentativă de satirizare a povestirilor scrise la comandă pentru revistele comerciale. O proză înţepătoare care parodiază nu doar poveştile de dragoste, ci şi filmele cu gangsteri populare la acea vreme. Nu în ultimul rând, are un mesaj autoreferenţial care, dincolo de ironia debordantă, îi aminteşte autorului dilema serioasă în care se află: să tindă către calitate sau să ţintească vandabilitatea. Salinger încearcă să rezolve această dilemă şi să exprime filosofia lui despre scris în proza care avea să fie dezvoltată peste zece ani în cea mai de succes scriere a sa: *De veghe în lanul de secară*.

Punctul ei de pornire se numeşte *Mică revoltă pe Madison* (*Slight Rebellion Off Madison*[1]) şi îl regăseşte pe eroul cult, Holden Caulfield, râvnind lucrul pe care îl urăşte cel mai mult. Este momentul lui de conştientizare că trăieşte într-un sistem închis, într-o lume plină de compromisuri şi că el însuşi este întemniţat de limitele propriei experienţe. Sally Hayes, care apare şi în roman, e descrisă ca fiind superficială şi preocupată doar de chestiunile legate de modă. E foarte mulţumită de ea însăşi. Pe de altă parte, Holden e mult prea introspect şi complicat ca să accepte totul de-a gata. Cele două personaje întrupează cele două atitudini la pol opus ale autorului referitoare la scris şi întrupează tristeţea metaforică din finalul povestirii: deşi urăşte autobuzul, simbol al normalităţii, Holden e dependent de el. Salinger e un scriitor căruia îi place să se confeseze cititorului, drept care povestirea poate fi citită şi ca o explicaţie a frustrării resimţite de el în acel moment.

Mică revoltă pe Madison a fost la un pas să apară în cea mai importantă revistă de atunci, „The New Yorker". Ghinionul ei a fost că s-a intersectat cu bombardamentul japonez din Pearl Harbor, din 7 decembrie 1941. Reevaluând starea generală după atac, redactorii au hotărât să suspende povestirea pe o perioadă nedeterminată, argumentând că ţara nu avea nevoie în acel moment de lamentările frivole ale unui tânăr revoltat. Naţiunea era în stare de urgenţă şi începea să înroleze tineri. Salinger nu a făcut excepţie.

Canonul vieţii militare pare total opus scriitorului, mai degrabă recunoscut prin atitudinea rebelă, singurătatea şi individualitatea sa exacerbată. Totuşi, Salinger a dezvoltat în armată o

[1] Povestirea a apărut în antologia editată de David Remnick, *Wonderful Town: New York Stories from the New Yorker*, New York, Random House, 2000.

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)

fascinaţie pentru rânduială, ceea ce l-a determinat să caute înţelesuri în spatele întâmplărilor arbitrare. Mai mult, în ciuda reputaţiei lui tinereşti de a cădea în apatie, a devenit un autodidact în disciplina scrisului, care l-a ajutat ulterior să îşi îndeplinească datoriile de recrut. Armata va avea un efect puternic asupra scrisului său. E pentru prima oară când devine conştient că trebuie să îşi ajusteze el comportamentul faţă de ceilalţi, nu invers. Fiecare persoană pe care o intersecta contribuia la noua lui viziune asupra oamenilor, care a avut un efect consistent şi asupra afinităţilor sale literare. Şi datorită educaţiei serioase primite la Academia Valley Forge era mai împăcat cu rutina militară ca niciodată şi a început să lege prietenii cu oameni cu care nu ar fi făcut-o niciodată ca civil.

Armata a contribuit foarte mult la rezolvarea enigmei scriitoriceşti a lui Salinger. Odată cu renunţarea la egoism, începe să scrie o proză cu un accentuat caracter introspectiv, a cărei substanţă se regăseşte în cele mai simple fapte. Odată cu anul 1944, se specializează în crearea personajelor înzestrate cu cele mai mici, aparent nesemnificative gesturi. Nobleţea regăsită în simplitate nu numai că a devenit o filozofie autoconştientă, ci şi o forţă a scriiturii lui (Slawensky 2010: 77). E un prim pas către doctrina vedică, pe care, odată ce o îmbrăţişează, îi schimbă definitiv atât raportarea la confraţi, cât şi la propria scriitură.

Niciodată până acum Salinger n-a mai împărtăşit nimănui credinţa că oamenii sunt nobili prin natură. În primele povestiri, majoritatea personajelor lui sunt indivizi vicioşi, fără drept de salvare. Rareori le-a dat autorul şansa de a se ridica deasupra condiţiei lor. Cel puţin în timpul experienţei militare, evoluţia prozei sale constă în confruntarea dintre protagonişti şi propria lor moralitate. Salinger a întâlnit pe parcursul stagiului militar suficiente cazuri de eroism discret cât să înveţe din ele. Mesajul transmis cititorului e cât se poate de limpede: un personaj care devine un erou întruchipează o inspiraţie, în timp ce unul care devine corupt e o lecţie.

Prima proză cu problematică spirituală o scrie în timpul asaltului din Normandia şi se numeşte, sugestiv, *Un băiat în Franţa* (*A Boy in France*[1]). Povestea curge în surdină şi surprinde momentul în care un soldat epuizat de luptă se odihneşte într-un tranşeu. E pentru prima dată când un personaj al lui Salinger atestă existenţa lui Dumnezeu şi în acelaşi timp îl face pe autor conştient de propria căutare. Soldatul e muşcat de o furnică roşie şi în tentativa de a-şi anihila atacatorul îşi aminteşte bătălia în care şi-a pierdut unghia de la deget. Îşi ascunde degetul vătămat sub pătură şi recită, ca pe o mantră interioară, o listă cu dorinţe, care pe moment opresc războiul şi îl transportă acasă, unde unghia îi este vindecată în mod miraculos. Salinger păstrează intenţionat identitatea soldatului secretă până la sfârşit, când cititorii realizează că îl cunosc deja dintr-o poveste precedentă: Babe Gladwaller. Deznodământul îl surprinde pe Babe desfăcând şi recitind scrisoarea, singurul element care îl leagă fizic de casă, primită de la sora lui mai mică, Mattie. Pentru Salinger, întâmplările de pe front servesc adesea ca obiect de iluminare pentru eroii săi. Totuşi, în 1944, percepţia lui despre Dumnezeu era încă destul de abstractă. În singurătatea tranşeului, Babe nu are nicio revelaţie mistică, însă îl percepe pe Dumnezeu prin frumuseţea şi inocenţa surioarei lui.

În *Seymour: o prezentare*, una dintre ultimele scrieri ale lui Salinger, e o scenă în care cei doi fraţi emblematici ai familiei Glass, Seymour şi Buddy, joacă un joc cu bile. Seymour stă într-un echilibru perfect, ţinând cu fineţe o bilă în mână, privindu-şi fratele cu dragoste. E pe cale să îl instruiască pe Buddy cum să-şi elibereze, odată cu acea bilă, propria voinţă şi sinele fals, în aşa fel încât să găsească intervalul perfect de conectare cu energiile subtile ale universului. Dacă la acea vreme, scriitorul avea deja perfectată propria artă prozaică, *Oceanul plin cu mingi de bowling* (*The Ocean Full of Bowling Balls*), rămâne probabil cea mai bună povestire a lui nepublicată în revistă şi neantologată în volum[2]. O scenă asemănătoare cu cea din *Seymour: o*

[1] Povestirea a apărut în antologia editată de Ben Hibbs, *Post Stories 1942-45*, New York, Random House, 1946.

[2] *The Ocean Full of Bowling Balls* trebuia să apară iniţial în revista de modă „Harper´s Bazar", dar Salinger a retras-o înainte de publicare. Povestirea este disponibilă doar la biblioteca Universităţii din Princeton, autorul specificând că ea poate fi publicată doar la 50 de ani după moartea lui. De asemenea, în această povestire, Allie Caulfield este cunoscut drept Kenneth.

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)

prezentare are loc, de data aceasta, între fraţii familiei Caulfield: Vincent şi Allie; cel din urmă, fratele atât de îndrăgit de Holden, mort de leucemie în 1946 şi pomenit în *De veghe în lanul de secară*. Holden lipseşte, fiind plecat în armată, la fel ca Salinger la acea vreme. Din ecuaţie nu lipseşte adorabila lor surioară, Phoebe, acum bebeluş, şi care apare la finalul poveştii.

Oceanul plin cu mingi de bowling e primul studiu aprofundat de personaje şi continuă tradiţia povestirilor cu caracter spiritual începută odată cu *Un băiat în Franţa*. De altfel, cele două au fost scrise la un an distanţă. Allie este primul copil iluminat al lui Salinger, urmat ulterior de Seymour şi Teddy. De asemenea, povestirea relatează ultima zi din viaţa lui Allie, narată de un Vincent la vârsta majoratului. El începe prin descrierea fratelui mai mic, de 12 ani, drept un tânăr contemplativ, sensibil şi inteligent. La fel ca în romanul narat de Holden, Allie are un păr roşu atât de vibrant încât poate fi zărit de la cea mai mare distanţă. Cele două iubiri ale lui au fost dintotdeauna literatura şi baseballul şi le-a unit scriindu-şi versuri pe mănuşa de baseball, ca să le poată citi în timp ce e pe teren.

Autorul foloseşte tehnica *mise en abyme* şi îl înfăţişează pe Vincent Caulfield drept un tânăr scriitor aspirant, care îi citeşte lui Allie o povestire asemănătoare cu cea scrisă de însuşi Salinger, intitulată *Jucătorul de popice* (*The Bowler*). E povestea unui om a cărui soţie nu-l lăsa să facă nimic din ce dorea. Nu avea voie să asculte rubrica sportivă la radio, să citească reviste cu cowboy ori să îşi satisfacă plăcerile. Singurul lucru pe care soţia îi permitea să-l facă era să meargă să joace popice, o dată pe săptămână, miercurea. Timp de opt ani, în fiecare miercuri, bărbatul îşi lua mingea de bowling din dulap şi ieşea. Într-o zi, el moare. Soţia lui îi vizitează cu fidelitate mormântul în fiecare luni şi îi aduce gladiole. O singură dată merge într-o miercuri şi găseşte un buchet de violete pe mormânt. Întreabă înmormântatul cine a lăsat violetele. El îi răspunde că aceeaşi femeie care le lasă în fiecare miercuri, probabil nevasta mortului. Furioasă, se întoarce acasă şi în aceeaşi noapte vecinii aud zgomot de sticlă spartă. Dimineaţa, ei văd pe peluza femeii o minge de bowling, printre cioburi de geam.

Există indicii care sugerează dimensiunea spirituală puternică a acestei proze. Într-una din intervenţiile sale finale, Allie îl întreabă pe Vincent: „Când te uiţi la Phoebe în leagăn, nu eşti nebun după ea? Nu ai impresia că eşti chiar ea?" Allie nu vorbeşte doar de iubirea pentru Phoebe, ci exprimă ideea de unicitate, de identificare cu propria lui soră. Această iluminare îi permite să îşi accepte propria moarte, ştiind că va supravieţui prin fraţii şi surorile lui. Este o experienţă similară cu cea pe care Babe a avut-o cu Mattie. O epifanie ce reaminteşte de filozofia Vedelor. Allie e un simbol al echilibrului perfect, acelaşi echilibru pe care îl are Seymour când îl învaţă pe Buddy jocul cu bile. Nu datorită dexterităţii mânuirii bilei, ci a aprofundării a ceea ce ambele secvenţe reprezintă: acceptarea de a elibera în schimbul unei conexiuni care poate transcede şi moartea.

Reîntors acasă, la finele războiului, anul 1946 îl surprinde pe Salinger tratându-şi sechelele şi angoasele suferite acolo cu două elemente care, de acum încolo, îi vor marca viaţa: budismul zen şi catolicismul mistic. El nu a fost modelat de aceste două religii, le studia şi aplica fiindcă îi confirmau o credinţă ce se afla în armonie cu propriul canal de rezonanţă sufletească. Îi reafirmau micile stări de iluminare pe care le-a experimentat în cele mai cumplite momentul pe câmpul de bătălie. Zen e un curent atractiv datorită importanţei pe care o acordă conexiunii umane şi echilibrului, teme de referinţă în proza lui. Studiul acestor credinţe a dezvoltat în Salinger sentimentul datoriei de a oferi iluminare prin opera sa. Conform revistei „Time" (2010: 148), începând cu finele lui 1946, Salinger le împărţea liste de lectură cu material zen tuturor femeilor cu care ieşea. Era, probabil, metoda lui de a le măsura nivelul de spiritualitate.

Explorarea budismului zen a devenit din ce în ce mai intensă atunci când era pe cale să finalizeze romanul *De veghe în lanul de secară*. S-a împrietenit în 1950 cu Daisetz T. Suzuki, renumitul autor şi maestru zen, a cărui viziune de contopire a misticismului creştin în doctrina zen corespundea cu cea a lui Salinger: „Aşa cum îl percep eu, Zen este liantul fundamental dintre filozofie şi religie… Aşadar Zen nu e doar izvorul gândirii budiste şi al vieţii; este la fel de viu în creştinism, islamism, taoism, şi chiar în confucianismul pozitivist… Zen trezeşte sentimentul religios şi dă viaţă intelectului." (Gwynn, Blotner 1959: 43)

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)

Pentru scriitor, convingerea că arta se intersectează cu spiritualitatea a rezultat într-o atitudine, la propriu, meditativă faţă de scris. Scrisul ca meditaţie necesită izolare şi concentrare totală. Odată ce a îmbrăţişat această metodă, a început să înţeleagă că forfota publicităţii şi faima îl împiedică să îşi desfăşoare atât munca, cât şi rugăciunea. Meditaţia cere ca prim pas desprinderea de propriul sine. Pentru el, promovarea agresivă a unei cărţi ce a fost scrisă în echilibrul perfect dintre inspiraţie artistică şi meditaţie transcendentală echivalează cu cererea de drepturi de autor pentru rugăciuni.

Titlul *De veghe în lanul de secară* a fost inspirat din melodia lui Robert Burns, *Comin´ Thro´ the Rye*, ale cărui versuri nuanţează noua poziţie de ermit, adoptată de Salinger, încifrată cu dibăcie în dialogul, din punctul culminant, dintre Holden şi Phoebe:

> „- Ştii cântecul ăla, *Dacă cineva **prinde** pe cineva venind prin secară*? Mi-ar plăcea…
>
> - E *Dacă cineva **se întâlneşte** cu cineva venind prin secară*! mi-a spus Phoebe. E o poezie. De Robert Burns, să ştii.
>
> Avea dreptate. Aşa e, *Dacă cineva **se întâlneşte** cu cineva venind prin secară*. Doar că atunci nu ştiam.
>
> - Credeam că e *Dacă cineva **prinde** pe cineva venind prin secară*, i-am răspuns. În fine, îmi tot imaginez o mulţime de copii care joacă un joc într-un lan întins de secară. Mii de copilaşi şi nimeni prin preajmă – nimeni mare, vreau să spun – în afară de mine. Şi eu stau în picioare pe buza unei stânci scrântite. Ce am de făcut, trebuie să *prind* pe oricine ar trece dincolo de stâncă. Adică, dacă aleargă şi nu se uită pe unde merg, trebuie să apar de undeva şi să îi *prind*. Asta-i tot ce aş face toată ziua. Aş sta de veghe în lanul de secară. Ştiu că-i o nebunie, dar e singurul lucru pe care mi-ar plăcea cu adevărat să-l fac. E o nebunie, ştiu." (Salinger 2005: 227)

Înlocuind *Dacă cineva **se întâlneşte** cu cineva venind prin secară* cu *Dacă cineva **prinde** pe cineva venind prin secară*, Holden schimbă semnificaţia cântecului. Actul de a „prinde" copiii în pericol să cadă în prăpastie (şi, eventual, în maturitate) înseamnă să intervină salvându-i şi anticipându-le mişcarea. A „întâlni", versiunea corectă, înseamnă a intersecta, a sprijini şi a împărtăşi. Valoarea semantică a acestor cuvinte se învârte în jurul *conexiunii umane* explicitate mai sus cu atâta simplitate de Allie şi Seymour. Esenţa periplului lui Holden prin New York e descoperirea greşelii pe care a făcut-o când l-a citat greşit pe Robert Burns. Căutarea lui ia sfârşit atunci când conştientizează diferenţa dintre „a prinde" şi „a întâlni". Aceasta este revelaţia personală a lui Holden. Puterea cuvintelor lui Phoebe îl iluminează pe Holden. Prin conexiunea cu sora lui, el încetează să mai prindă şi începe să întâlnească cu inima deschisă.

Singura fiinţă pentru care Holden acceptă compromisuri e Phoebe. Se compromite din iubire pentru ea. Dar compromisul lui nu trebuie înţeles ca predare sau renunţare, ci echilibru. Acelaşi echilibru pe care Seymour îl învaţă pe Buddy când se joacă cu bilele. Scena finală petrecută în vecinătatea unui carusel, ridică romanul la o valoare simbolică. Măreţia ei e mai degrabă receptată de instinctul cititorului, decât transmisă prin textul narativ. Transformarea lui Holden se petrece la un nivel mult prea subtil pentru a putea fi transmisă cu forţa în conştiinţa unui cititor neatent. Salinger nu are nevoie să ţină o predică despre zen, echilibru sau iubire. Succesiunea frazelor şi a micilor observaţii curg în aceeaşi direcţie cu mişcarea caruselului, dând scenei greutatea şi valoarea necesare:

> „M-am dus şi m-am aşezat pe o bancă şi ea s-a dus şi s-a suit pe platforma caruselului. A luat-o de jur-împrejur. Adică a dat roată la toată maşinăria aia. Apoi s-a suit pe un cal mare şi ponosit, de culoare maro. După aia caruselul a pornit şi m-am uitat la ea cum se învârte, iar şi iar. Mai erau vreo cinci-şase copii care se dădeau călare şi caruselul cânta *Smoke Gets in Your Eyes*, foarte ritmat şi cam aiurea. Toţi copiii încercau să prindă inelul de aur, inclusiv Phoebe, şi mă temeam c-o să cadă de pe căluţ, dar nu am zis şi n-am făcut nimic. Treaba cu copiii e că, dacă vor să prindă inelul de aur, trebuie să-i laşi în pace şi să nu le spui nimic. Dacă e să cadă, cad şi gata. E o greşeală să le spui ceva." (Salinger 2005: 275)

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)

Holden o priveşte pe Phoebe cum se învârte cu caruselul. În timp ce face asta, în el apar conexiuni sublime la toate nivelurile. Se conectează cu Phoebe şi, făcând asta, se conectează spiritual cu Allie. Găsind-o pe Phoebe, îl eliberează pe fratele mort, Allie. Cel mai important, eliberându-l pe Allie, Holden se conectează cu el însuşi.

Referinţe bibliografice:

BLOOM, Harold 2011: *J. D. Salinger´s Short Stories*, New York, Infobase Publishing.

GWYNN, Frederick L., BLOTNER Joseph L. 1959: *The Fiction of J. D. Salinger*, University of Pittsburg Press, Third Printing.

HIBBS, Ben, *Post Stories 1942-45*, New York, Random House, 1946.

REMNICK, David, *Wonderful Town: New York Stories from the New Yorker*, New York, Random House, 2000.

SALINGER, J. D. 2005: *De veghe în lanul de secară*, traducere de Cristian Ionescu, Iaşi, Editura Polirom.

SALINGER, J. D. 2002: *Seymour: o prezentare*, traducere de Antoaneta Ralian, Iaşi, Editura Polirom.

SLAWENSKI, Kenneth 2010: *J. D. Salinger: A Life Raised High*, West Yorkshire, Pomona Books.

BDD-A6494 © 2012 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:06 UTC)